

Тому нашим страховим компаніям необхідно перш за все збільшити розмір статутного капіталу, що дасть можливість брати на себе більшу відповідальність і удержувати крупні ризики без передачі на перестраховання та в певній мірі поставити економічний бар'єр для переведення страхових платежів за кордон.

Отже, формування страхового інтересу у суб'єктів страхування за умов ринкової економіки – є важливим напрямком для розвитку страхової справи як в Україні, так і в цілому світі.

Література:

1. Законодавство України про страхування // Бюлетень законодавства і юридичної практики України. – 2007. – № 4. – 368 с.
2. Концепція розвитку страхового ринку в Україні на період 2005 – 2012 років : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 369-р від 23 серпня 2005 року // Офіц. вісн. України. – Режим доступу : <http://www.gdo.kiev.ua/files/db.php?st=2127&god=2005/>.
3. Мних М. В. Страхування в Україні в умовах глобальної економічної кризи / М. В. Мних // Фондовый рынок. – 2009. – № 19. – С. 22–26.
4. Страхування в Україні : зб. нормативних актів, методичних та інформаційних матеріалів. – К., 1996. – 45 с.

Надійшла до редколегії 05.05.2012 р.

УДК 351

С. В. СТЕПАНЕНКО

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ
ЯК ФАКТОР ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ ТА ФОРМУВАННЯ
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ**

Розглянуто стратегічні пріоритети економічної політики України. Проаналізовано фактори впливу на економічне зростання конкурентоспроможної економіки.

Ключові слова: стратегічні пріоритети, фактори економічного зростання, конкурентоспроможність, національна економіка.

Considers the strategic priorities“ of economic policy of Ukraine. Analyzed the impacts on economic growth of a competitive economy.

Key words: strategic priorities, factors of economic growth, competitiveness, the national economy

Підвищити добробут нації в умовах відкритої економіки можна, лише постійно нарощуючи її конкурентоспроможність. Для цього необхідно реалізувати соціально-

економічні реформи – сформувати таку модель економічного розвитку, яка б забезпечила і чутливість до зовнішніх ринків, і спроможність відстоювати свої національні інтереси, і здатність реалізовувати інноваційно-інвестиційну політику.

Дану проблематику досліджують: Я. Жаліло, Л. Мусіна, Е. Лібанова, З. Варналій, І. Крючкова, А. Сухоруков, В. Близнюк та ін.

Перед економікою України стоїть завдання – найближчим часом розв’язати системні проблеми, пов’язані насамперед з низьким рівнем продуктивності праці. Це обумовлено тим, що українські виробники ще не можуть забезпечити впровадження інноваційних технологій. Отже, економіка України потребує цілеспрямованої стратегії, налаштованої на модернізацію, забезпечення конкурентоспроможності, формування сприятливого інвестиційного клімату.

Тому метою статті є визначення стратегічних пріоритетів економічної політики.

Головне завдання економічної політики України – це утримання стійкої динаміки та поліпшення якості економічного зростання як головної та обов’язкової умови підвищення соціальної спрямованості економічного розвитку країни. Головними перешкодами на шляху реалізації цього завдання є:

- відсутність ефективного ринку праці;
- неефективність і витратність системи соціального забезпечення, що обумовлює недостатній рівень використання національного людського потенціалу як головної конкурентної переваги, погіршення якості людського потенціалу нації, надмірне обтяження національної економіки соціальними видатками;
- переважання низько- та середньотехнологічних продуктів, застарілих технологій у структурі промисловості;
- збереження високого рівня ресурсо- та енерговитратності економіки;
- низький рівень диверсифікації товарної структури зовнішньої торгівлі України;
- переважання в експорті з України сировинних товарів і продукції низького рівня переробки, що призводить до втрати національною економікою значної частини потенційної доданої вартості, витіснення її на периферію постіндустріального світу;
- недостатній рівень використання та погіршення якості національного інноваційного потенціалу як головного чинника зміцнення конкурентоспроможності економіки країни;
- нерозвиненість ринкових інститутів, слабе поширення в суспільстві вмінь і навичок ефективного ведення бізнесу, раціональної підприємницької поведінки в ринковій економіці, що обумовлює збереження високого рівня патерналістських суспільних настроїв та очікувань [1].

Модернізація виробництва, поліпшення структури економіки завдяки розвитку галузей з високою часткою доданої вартості, високотехнологічних експортоорієнтованих видів діяльності, в яких Україна має високий потенціал, вимагає не тільки акумулювання великих інвестиційних ресурсів у критичні сфери виробництва та послуг, але й усвідомлення необхідності структурних змін, інколи непопулярних, які не дають швидкого успіху і найчастіше супроводжуються

вивільненням робочої сили. XXI ст. абсолютно змінило уявлення про основні важелі і чинники розвитку взагалі і забезпечення конкурентоспроможності зокрема. В умовах постіндустріального суспільства на перший план виходять не сировинні фактори прогресу, можливо, за винятком енергоресурсів, а якість трудового потенціалу, тобто конкурентоспроможність робочої сили.

У світі сьогодні існує дві моделі конкурентоспроможності. Перша базується на дешевизні товарів, послуг, сировини, робочої сили. Друга – на високій якості товарів, послуг, сировини, робочої сили і, зрозуміло, вищі, ніж у першому випадку ціни. Тобто друга модель конкурентоспроможності реалізується не завдяки дешевизні, а високій якості. Якщо першу модель реалізують і доволі успішно Китай, Індія, частково Корея, то друга притаманна європейським країнам.

Реалізація першої моделі потребує виконання двох умов. По-перше, держава має ефективно регулювати вартість базових соціальних послуг: освітніх, медичних, житлово-комунальних, рекреаційних, транспортних, і відповідно втрати населення на оплату цих послуг не можуть бути надто високими. По-друге, населення має погоджуватись на вельми обмежене поточне споживання з метою отримання додаткових благ у майбутньому. Такий стереотип мислення притаманний східній психології, а не європейській. Європейці налаштовані платити більше за якість і не схильні жити сьогодні погано заради світлого майбутнього. В Україні, яка географічно розташована в Європі та має потужний обмін населенням з європейськими країнами, сформовано стандарти життя і масова психологія, які подібні до європейських.

Постулати теорії інформаційного суспільства наближалися до ідей іншої теорії суспільної будови постіндустріальної. Постіндустріальне суспільство виникає як результат тривалих технологічних перетворень, особливостями якого є структурні зрушення на користь сфери послуг при одночасній трансформації наукових досягнень у кінцевий продукт високих технологій. У постіндустріальному суспільстві не лише зростає роль знань, але й змінюється їхня змістовна характеристика. За експертними оцінками, подвоєння знань відбувається кожне десятиліття, і на початку XXI ст. людство нагромадило такі його обсяги, що воно перейшло в інший якісний стан і стало самостійним фактором виробництва поряд з землею, фізичним, фінансовим, підприємницьким капіталами. Знання не існують самі по собі, – вони генеруються, накопичуються та перероблюються людиною, що дозволяє виокремлювати нову субстанцію – людський капітал [1].

З метою прискорення соціально-економічного розвитку України, забезпечення макроекономічних передумов формування конкурентоспроможності національної економіки потрібно, перш за все забезпечити економічний добробут населення шляхом усебічного розвитку людського, науково-технічного та інноваційного потенціалів країни. Треба всебічно розвивати в країні наукову і науково-методологічну базу для розроблення та реалізації державних програм соціально-економічного розвитку, на основі подальшого утвердження програмно-цілевих принципів у стратегічному плануванні економічної політики держави. Крім того,

необхідно активізувати проведення наукових досліджень з актуальних загальнодержавних питань, розробки теоретико-методологічних та методичних засад формування економічних механізмів у контексті зовнішньополітичної діяльності країни, забезпечення її національної безпеки.

Відомо, що національна конкурентоспроможність є синтетичним індикатором рівня конкурентоспроможності її резидентів. Підтримуючи твердження щодо необхідності сприяння малому та середньому бізнесу, не можна не визначити, що основне завдання останнього – це підтримка зайнятості населення та соціальної рівноваги, але аж ніяк не генерування масштабних інвестицій у зростання національної економіки. Динаміку зростання визначають саме великі підприємства, середня продуктивність праці на яких щонайменше в 3,5 рази вища від аналогічного показника малих суб'єктів підприємницької діяльності.

На жаль, прямі інвестиції в українську економіку не мають характеру технологічних ін'єкцій. Вони переважно спрямовані на отримання доходу від експортної діяльності сировинно орієнтованих підприємств, що переважно спираються на екстенсивні методи відтворення виробництва. Хоча слід зазначити, що амбіційні інвестиційні програми вже частково впроваджуються на деяких флагманах української промисловості (ММК ім. Ілліча, МК “Азовсталь”) [2].

“Золоті правила конкурентоспроможності”, сформульовані експертами Інституту розвитку менеджменту (IMD, Лозанна), включають такі пункти:

- створення стабільного та передбачуваного правового середовища;
- гнучкість структури економіки;
- інвестиції в технологічну інфраструктуру;
- стимулювання приватних заощаджень та інвестиційної активності домогосподарств;
- ініціативна політика щодо зовнішніх ринків і привабливість для прямих зовнішніх інвестицій;
- орієнтація на якість, оперативність і прозорість діяльності урядового сектору;
- взаємозв'язок між рівнем оплати праці, продуктивністю та податковою системою;
- підтримання соціальної стабільності зменшенням диспаритету прибутків домогосподарств та зміцнення середнього класу;
- інтенсивне інвестування в розвиток системи освіти та позитивне вдосконалення працівників;
- балансування між створенням багатства нації та дотриманням системи національних цінностей.

Державною стратегією розвитку має стати стимулювання зростання частки інвестиційних видатків, насамперед приватного сектора. Заохочення капіталовкладень в основні фонди має відбуватись з урахуванням таких кроків:

- дебюрократизація процесів взаємодії бізнесу і влади;
- установа чітких і передбачуваних правил гри для приватного капіталу (зокрема припинення нелегітимної практики внесення змін до податкового законодавства протягом поточного бюджетного року);

– дотримання принципу справедливості при перерозподілі доданої вартості на користь держави та забезпечення останньою якісного виконання послуг органами державної влади [2].

Потрібно чітко передбачати наслідки тих чи інших кроків. Тому насамперед має бути визначена пріоритетність поставлених завдань. Ключовою тезою державної економічної політики має бути зростання конкурентоспроможності національного виробництва. А цільовими орієнтирами слід обрати зростання реального ВВП і приведення рівня безробіття до його природного рівня. Економічна політика держави повинна передбачати поєднання акцентів на збільшення інвестицій в основний капітал (що також стабілізує інфляцію шляхом пролонгації попиту) та забезпечення стійкості економіки на ґрунті розширення внутрішнього платоспроможного попиту, створення передумов для посилення конкуренції внутрішнього та зовнішнього ринків.

Отже, сталий соціально-економічний розвиток держави передбачає ефективне використання накопичених ресурсів з урахуванням інтересів прийдешніх поколінь. Одним із найбільш загальних інтегрованих макроекономічних агрегатів, що відображають ступінь дієвості державного регулювання комплексного використання ресурсів та потенціал економіки на середньо- та довгострокову перспективу, є національне багатство, здійснення економічної оцінки, визначення джерел формування та напрямів використання якого є найважливішими завданнями макроекономічної політики держави.

Держава повинна підтримувати проекти, орієнтовані на створення цілісної системи виробництва, послідовно розвиваючи технологічні та економічні елементи замкненого міжгалузевого циклу виробництва продукції з високою доданою вартістю. В інших високотехнологічних секторах раціональніше сьогодні використовувати стратегії “запозичення”, тобто проведення комплексу заходів, спрямованих на освоєння випуску наукоємної продукції, що виробляється в розвинутих індустріальних країнах, з наступним формуванням власного інноваційного потенціалу.

Посилення ролі держави у формуванні та функціонуванні національної інноваційної системи, оптимальна комбінація державних важелів впливу та ринкових механізмів, вірно обрана стратегія та визначені пріоритети, здатні забезпечити стале зростання економіки, зміцнити науково-технічний потенціал країни, підвищити рівень життя, забезпечити технологічну безпеку держави.

Література:

1. Євроатлантикінформ. – 2007. – № 5 (17). – 80 с. – жовтень-грудень.
2. Україна-НАТО. – 2006. – № 4 (14). – 80 с.

Надійшла до редколегії 28.02.2012 р.